

Bygga i kulturmiljö

Munkedals kommun

Långevall - Aspång - Hermansröd

LÅNGEVALL - ASPÅNG - HERMANSRÖD - järnåldersbygd i kulturlandskap med sentida gårdsbebyggelse

Denna kulturmiljö omfattar den sydvästra delen av den vida dalgång som sträcker sig från Långevall norr om Hällevadsholm upp till Södra Bullaresjöns sydspets. Miljön omfattar också en mindre, isolerad dalsänka väster om den större dalgången. De två dalarna skiljs åt av ett bergsområde, men har kontakt med varandra via ett smalt pass där vägen till Hermansröd går. Området uppvisar ett vackert kulturlandskap med ett stort inslag av betesmark.

Inom miljön finns ett betydande fornlämningsbestånd som speglar en järnåldersbygd i det här området. På höjd-områdets sydsluttningar ligger inte mindre än tre gravfält och dessutom ett antal högar och stensättningar, ensamliggande eller i grupp. Längs en äldre vägsträckning mot Hökär/Skåneröd finns ännu ett gravfält.

I Jämmerdalen, vid vägen mot Hermansröd, anses Aspångs kyrka en gång ha legat. Aros församling, Aspångs socken, gick upp i Svarteborg efter att kyrkan redan under 1300-talet blivit ödelagd.

I området finns några välbevarade dubbelhus, uppförda omkring 1850-1900. I miljön ingår också Aspångs gamla skolor från 1860-talet, beläget vid den gamla vägen mot Hökär.

Vy mot Långevall, från gravfältet vid grusvägen mot Hökär

Varför och hur?

Området är utpekad som kulturhistoriskt värdefullt i kommunens kulturminnesvårdsprogram. Det speglar en järnåldersbygd med kontinuitet i bosättning fram till idag.

Kulturminnesvårdsprogrammet säger att det är viktigt att bevara bebyggelsen så att dess karaktär bibehålls och att det även är av betydelse att landskapet hålls öppet.

Kartutsnittet ovan visar hur den miljö är avgränsad som är utpekad som kulturhistoriskt värdefull i kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1995

Den f.d skolan i Aspång intill den äldre vägsträckningen

SE DIG OM I LANDSKAPET

När du ska bygga nytt, om eller till - se dig omkring, hur fint och naturligt man av tradition har anpassat sig till naturens och landskapets förutsättningar.

Karaktäristiskt för området kring Långevall - Aspång - Hermansröd är både det förhållandevis flacka och det mer kuperade odlingslandskapet, där gårdarna ligger i kanten av odlingsmarken.

Miljön är en helhet och det är därför viktigt att inte bara tänka över hur bostadshuset på en fastighet ska vara utformat, utan även hur tillfartsväg, uthus, inhägnader, trädgård och övriga marker ska se ut.

Byggnadstradition

Området kring Långevall - Aspång - Hermansröd karaktäriseras av en som helhet ganska traditionell bebyggelse.

Den vanligast förekommande hustypen på den bohuslänska landsbygden är det s.k dubbelhuset. Det har en storlek och planlösning som mycket väl går att anpassa till ett modernt boende - oavsett om det handlar om ny- eller ombyggnad. Dubbelhusen har fina proportioner och rumssamband. De går att komplettera med tillbyggnader som mindre verandor och förstugor.

Äldre hus är byggda med de traditionella byggnadsmaterialen - sten i sockeln, träpanel på fasaderna och tegelpannor på taket. Rödfärg hör, liksom ljusa oljefärger, till byggnadstraditionen. Bostadshusen brukar vara väl placerade i terrängen, ofta så att man får bra källarutrymmen.

Helhet

Säkert vill du att ditt hus ska vara vackert och passa ihop med husen i trakten. Fundera över vilka kvalitéer huset har eller är tänkt att få innan du bestämmer dig för hur din om- eller nybyggnad ska bli. Försök att i möjligaste mån ta tillvara de värden som finns. Utformning av detaljer, allt ifrån sockel till skorsten, är viktigt för helheten. Ett varsamt underhåll av boningshus och andra byggnader betyder också mycket.

ANSVARET ÄR DITT

Om ditt hus är beläget i detta område är det en hel del du får göra utan att söka bygglov.

Du får bland annat:

- Bygga till ditt bostadshus, med max 25 % av det befintliga husets byggnadsyta (dock max 50 m²)
- Byta fasadmaterial och fönster
- Måla om fasader
- Bygga friggebod om max 15 m²
- Uppföra en komplementbyggnad som carport, förråd, växthus m m, om de inte förtar intrycket av huvudbyggnaden.

Det kan i vissa fall krävas tillstånd från andra myndigheter och tänk på att du alltid behöver grannens medgivande om du vill bygga närmare tomtgränsen än 4,5 meter. Ändringar av befintlig byggnad ska göras med varsamhet så att dess karaktär bibehålls. För att bygga ett nytt bostadshus behöver du söka bygglov hos kommunens miljö- och byggnämnd. Du behöver också bygglov för ändrad användning, större tillbyggnad m m. Ta alltid kontakt med kommunen för att informera dig om vad som gäller!

Det är ditt ansvar att försöka se till att det du gör smälter bra in i landskapet, ser vackert ut och inte sänker värdet på den kulturmiljö du bor i - vårt gemensammakulturarv. Det viktigaste är att man tänker efter före och använder sina pengar och egna och andras kunskaper på rätt sätt. Dra dig inte för att kontakta någon med specialkunskaper på området, det finns goda råd att få på nära håll - helt gratis!

VÅRT MUNKEDAL

Kommunen har en mycket variationsrik kulturmiljö med spår ända från 8000 f Kr fram till idag. Här finns allt från vackra, anrika herrgårdsmiljöer och storslagna kulturlandskap, till mindre kända men ändå mycket betydelsefulla torpmiljöer i skogslandskapet.

I denna folder kan du läsa mer om området kring Långevall, Aspång och Hermansröd som är en av dessa pärlor.

Kontakta oss

På kommunens miljö- och byggavdelning kan du få hjälp med vad som gäller vid bygglov och du kan även få råd om hur du ska tänka när du står inför ett byggprojekt.

Munkedals kommun

Miljö- och byggförvaltningen

455 80 Munkedal

e-post: munkedal.kommun@munkedal.se

tel: 0524-18000

fax: 0524-18110

En innehållsrik hemsida www.munkedal.se

Besök kommunens hemsida där även motsvarande informationsblad för andra kulturmiljöer finns att läsa. På hemsidan kan du också studera kommunens översiktsplan, ÖP 2001, där frågor kring natur- och kulturmiljövård är en viktig del. Kulturminnesvårdsprogrammet finns tillgängligt på kommunkontoret.

Kunskap om bohuslänsk byggnadstradition

På Bohusläns museum arbetar människor med kunskaper om hur man kan gå tillväga för att anpassa om- och tillbyggnader till den lokala byggnadstraditionen. Här finns också en samlad kunskap om äldre byggnadstekniker, traditionella färger och material.

Bohusläns museum

Box 403

451 19 Uddevalla

e-post: museum@bohusmus.se

tel: 0522-656500

fax: 0522-656505

hemsida: www.bohusmus.se

Lokalt tänkande och kunskap med rötter

“Man ska inte gå över ån efter vatten” är ett gammalt klokt ordstäv. I din bygd finns människor som är särskilt intresserade av frågor kring bygdens utveckling och historia.

Svarteborgs hembygdsförening

kontaktperson: Svenning Svensson

tel: 0524-40119

